הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן לב

ב שבת כ"ח (ע"ב). ג שם ק"ח (ע"א).

הֵם פְּתוּחוֹת בֵּין לְהָרַמְבַּ"ם (פ"ח מה' ת"ת ה"ג-ו) בֵּין לְהָרא"ש (הל' ס"מ פ' יג) וּפָרָשָׁה אַחֲרוֹנָה הִיא (קסד) סְתוּמָה * לְרַעַת הָרַמְבַּ"ם: לז (קסה) * [ב]עוֹר הַבְּהֵמִים צָרִיךְ לִהְיוֹת * מֵעוֹר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף (קסו) * טְהוֹרִים, [ג]אֲפִלּוּ מִנְּבֵלָה

בַּאֵר הַיטֵב

גַּם כֵּן תְּחִלַּת הַדֶּפֶךְ רָוַח קְצָת אֲבָל פְּחוֹת מִתֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת. נִמְצָא הַפָּרָשָׁה הָרְבִיעִית סְתוּמָה לְהָרַמְבַּ"ם וּלְהָרא"ש, דְּלְהָרַמְבַּ"ם מִקְרֵי זֶה מַתְחִיל בְּאֶמְצַע, וְגַם לְהָרא"ש אֵין כָּאן פְּתוּחָה, כֵּיוָן שֶׁאֵין כָּאן בְּמָקוֹם אַחַת חֵלֶק כַּשְּׁעוּר. וְאֵין לוֹמַר דִּלְא נַיְחֵי בְּסוֹף פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית כֻּלָּל וּבְתְחִלַּת פָּרָשָׁה רְבִיעִית נַיְחֵי פְּחוֹת מִכַּשָּׁעוּר, זֶה אֵינוֹ, דְּעַל כָּל פָּנִים בְּצִינוֹ רָוַח בֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה כְּשִׁעוּר תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת בֵּין בִּסְתוּמָה בֵּין בִּפְתוּחָה, אֶלָּא דְּכָאן אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד, דְּאִז הֲרֵי פְּתוּחָה, עַל כֵּן חִלְּקוּ הַשִּׁעוּר לִשְׁנֵי חֲלָקִים, עַד כָּאן לְשׁוֹן ט"ז. וְכֵן כָּתַב הָרַמ"ע מִפְּאנוֹ סימן (נ"ו) [ק"ו], וְעַיֵּן בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה בְּהַגָּהַת בֵּית יוֹסֵף סְעִיף כ"ו. וְאֵין לַעֲשׂוֹת בִּשְׁבִיל סָפֵק שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין, בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב מהר"י). וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ויעשה כל) שֶׁגְּדוֹל אֶחָד פָּסַל כָּל הַתְּפִלִּין בְּמַדִּינָתוֹ שֶׁהָיוּ עֲשׂוּיוֹת לְרַעַת הָרא"ש, כִּי סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁלָּהֶם הָיוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת לְרַעַת הָרַמְבַּ"ם, אִם כֵּן הָעוֹלֶה בְּתוֹרָה וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ שְׁתֵּי אֲהָדָדֵי, עַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק מט). וְאִמְרִתִּי אֶחְכָּמָה לְרַעַת מַה יַּעֲשֶׂה בִּתְפִלִּין שֶׁל רַבֵּנוּ תָּם בְּעִנְיַן פְּתוּחוֹת וּסְתוּמוֹת, הוֹאִיל וּפָרָשָׁה רְבִיעִית הִיא קֹדֶם לְפָרָשָׁה שְׁלִישִׁית. הִנֵּה זֶהוּ פְּשִׁיטָא, לְהָרַב בֵּית יוֹסֵף פָּרָשַׁת קֹדֶשׁ וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ מִתְחִילִין בְּרֹאשׁ שִׁיטָה, וּבְסוֹף פָּ

אוֹ טְרֵפָה שֶׁלָּהֶם, א]ד וְרִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת (נד) (קסז) מִקְלָף אוֹ מֵעוֹר (נה) (קסח) שְׁלִיל. הַגָּה: וְכֵן הָרְצוּעוֹת יָכוֹל (קסט) לַעֲשׂוֹתָן מִקְלָף וְעוֹר שְׁלִיל (מרדכי דף צ"ד (רים סל' תפילין)). ה]צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה (קע) * מְעֻבָּד לִשְׁמוֹ (קעא) * הֵיכָא (ט) [נו] דְּאָפְשָׁר: לח * ו]יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה בָּתִּים (ס) [נז] (קעב) * מֵעוֹר אֶחָד לְשֶׁל רֹאשׁ,

ד טור בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רז). ה שם וּסְמ"ג (עשין כב) וְהָרא"ש בְּהִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה (סי' ג) מִצְרִיכִין עִבּוּד לִשְׁמָהּ, וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ו) לֹא מְצָרִיךְ.

ו מְנָחוֹת ל"ד (ע"ב).

בַּאֵר הֵיטֵב

תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וּבְסוֹף פָּרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ מַנִּיחַ חֵלֶק כְּדֵי תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וּפָרָשַׁת שְׁמַע מַתְחִיל בְּרֹאשׁ שִׁיטָה. נִמְצָא פָּרָשַׁת קַדֵּשׁ לִי וּפָרָשַׁת וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וּפָרָשַׁת שְׁמַע הֵם פְּתוּחוֹת בֵּין לְהָרַמְבַּ"ם בֵּין לְהָרֹא"שׁ, וּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ הִיא סְתוּמָה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם. וּלְהָרֹב ט"ז, פָּרָשַׁת קַדֵּשׁ לִי וּפָרָשַׁת וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ מַתְחִילִין בְּרֹאשׁ שִׁיטָה, וּבְסוֹף קַדֵּשׁ לִי מַנִּיחִים חֵלֶק כְּדֵי תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וּבְסוֹף יְבִיאֲךָ מַנִּיחִים חֵלֶק פְּתוּחוֹת מִתֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וּפָרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ יֵשׁ מַנִּיחִין רֶוַח בְּרֹאשָׁהּ פְּתוּחוֹת מִשְּׁעוּר תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וּבְסוֹפָהּ מַנִּיחַ חֵלֶק שְׁעוּר תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת, וְהַפָּרָשָׁה שְׁמַע מַתְחִיל בְּרֹאשׁ שִׁיטָה, וְכֵן לְהֶבְיַן. אַף אֶת זֶה צָרִיךְ לָצַיֵּן, לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּסִימָן ל"ד סָעִיף קָטָן ב' וּמִכְּלָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב סִימָן ל"ב סָעִיף א', לָכֵן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא חֵלֶק פָּרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ וְיִכְתֹּב בְּאֶמְצַע, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אִם כֵּן כְּשֶׁמַּנִּיחַ בְּסוֹף פָּרָשַׁת וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ חֵלֶק פְּתוּחוֹת מִתֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת לְהָרַב ט"ז, אוֹ לֹא מַנִּיחַ חֵלֶק כְּלָל לְהָרַב בֵּית יוֹסֵף, וְאַחַר כָּךְ יַתְחִיל לִכְתֹּב פָּרָשַׁת שְׁמַע כְּקָצֶה הַקֶּלָף בְּרֹאשׁ שִׁיטָה, וְהוּא לְהָרַמְבַּ"ם פְּתוּחָה אֲבָל לְהָרֹא"שׁ סְתוּמָה, וְצַיֵּן בְּצוּרָה שֶׁנִּיָּה לְהָרַמְבַּ"ם דִּפְתוּחוֹת. וּלְאַחַר עִיּוּן רְאִיתִי דְּלָאו כְּלוּם הִיא, דְּלְאַחַר שֶׁבָּא לְכִתּוּב פָּרָשַׁת שְׁמַע וְנַעֲשָׂה פְּתוּחָה, וְהוּא מִהֲנֵי כְּמַאן דְּעָבְדָא דַּעֲבָה סִימָן רע"ה סָעִיף א' בְּהַגָּ"ה. וְצַיֵּן הָרַמ"ע מִפָּאנוֹ סִימָן ל"ז, וְצַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (ס"ק מג-מד) וּבְתְשׁוּבַת רַמ"א סִימָן כ"ה: לז (נז) דְּאָפְשָׁר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְצַיֵּן בְּמִשְׁאֵת מֹשֶׁה סִימָן (ח') [ז'] שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם, עַיֵּן שָׁם: לח [נז] מֵעוֹר אֶחָד. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְצַיֵּן בְּשו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן א' וְסִימָן ב' אִם נַעֲשָׂה מֵעוֹר אֶחָד מֵחֻפָּה מִצִּדָּיו אַחַר שֶׁמַּקִּפִּים אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ תּוֹלִים עָלָיו עוֹר מִצַּד הַמַּעֲבָרְתָּא לְצַד שְׁקֵנְגִּדּוֹ, וְכֵן אִם עָשָׂה אַרְבָּעָה בָּתִּים וְחִבְּרָם עַל יְדֵי תְּפִירָה, וְעוֹד כַּמָּה דִּינִים בְּעִנְיַן בֵּית הַחִיצוֹן שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה אֶת הָאֲוִיר, עַיֵּן שָׁם בְּאָרֹךְ. וְעַיֵּן בְּבִנְדֵי כְּהֻנָּה (שו"ת מהרי"ן) סִימָן א' בְּעִנְיַן זֶה:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לז [נו] דְּאָפְשָׁר. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּמִשְׁאֵת מֹשֶׁה סִימָן (ח') [ז'] שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם, עַיֵּן שָׁם: לח [נז] מֵעוֹר אֶחָד. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשו"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן א' וְסִימָן ב' אִם נַעֲשָׂה מֵעוֹר אֶחָד מֵחֻפָּה מִצִּדָּיו אַחַר שֶׁמַּקִּפִּים אוֹתוֹ וְאַחַר כָּךְ תּוֹלִים עָלָיו עוֹר מִצַּד הַמַּעֲבָרְתָּא לְצַד שְׁקֵנְגִּדּוֹ, וְכֵן אִם עָשָׂה אַרְבָּעָה בָּתִּים וְחִבְּרָם עַל יְדֵי תְּפִירָה, וְעוֹד כַּמָּה דִּינִים בְּעִנְיַן בֵּית הַחִיצוֹן שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה אֶת הָאֲוִיר, עַיֵּן שָׁם בְּאָרֹךְ. וְעַיֵּן בְּבִנְדֵי כְּהֻנָּה (שו"ת מהרי"ן) סִימָן א' בְּעִנְיַן זֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכֵיוָן (קמז) דְּאוֹת שִׁי"ן שֶׁהוּא מְרֻמָּז עַל שֵׁם שַׁדַּי נִקְמָט בְּעוֹר הַתְּפִלִּין, הוּא בִּכְלַל תּוֹרַת ה'. וְאֵין חִלּוּק (קמח) בֵּין הַשֶּׁל רֹאשׁ אוֹ הַשֶּׁל יָד: (קסז) מִקְלָף. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא דַק, שַׁפִּיר מִקְרֵי עוֹר: (קסח) שְׁלִיל. דְּגַם עוֹרוֹ נִקְרָא עוֹר, (קסט) וְאַף עַל גַּב דְּהוּא נִקְרָא בְּשֵׁר לְעִנְיַן טֻמְאָה, מִכָּל מָקוֹם לֹא גָּרַע מֵעוֹר עוֹף: (קסט) לַעֲשׂוֹתָן מִקְלָף. רַק שֶׁיִּשְׁחֲרוּם, דִּרְצוּעוֹת שְׁחֹרוֹת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי: (קע) מְעֻבָּד לִשְׁמוֹ. וְאִם הָעִבּוּד הָיָה רַק לִרְצוּעוֹת, (קמ) לֹא מְהֲנֵי לְהַנָּחִים, דִּקְדֻשָּׁתָן חָמוּרָה: (קעא) הֵיכָא דְּאָפְשָׁר. כִּי הָרַמְבַּ"ם (פ"ג הט"ו) סָבִירָא לֵיהּ (קמפ) דְּלֹא בָּעֵי כְּלָל עִבּוּד עוֹר הַבָּתִּים, דְּאַדְרַבָּה יוֹתֵר חָזָק הוּא כְּשֶׁלֹּא נִתְעַבֵּד, מִשּׁוּם הָכִי כְּשֶׁר אֲפִלּוּ עוֹר שֶׁאֵינוֹ מְעֻבָּד כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן דְּלֹא בָּעֵי עִבּוּד לִשְׁמָהּ, וְרוֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים עָלָיו וּמַצְרְכֵי עִבּוּד וְגַם לִשְׁמָהּ. וּפָסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּהֵיכָא דְּאָפְשָׁר בָּעֵי לִשְׁמָהּ, אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא אָפְשָׁר לְמִצְא חִפּוּי הַבָּתִּים מֵעוֹר הַמְּעֻבָּד לִשְׁמָהּ, מַתָּר לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מִלְּהִתְחַטֵּט מִמְּצָוַת תְּפִלִּין, (קעב) וּכְשֶׁיִּמְצָא אַחַר כָּךְ מֵעוֹר הַמְּעֻבָּד לִשְׁמָהּ יִגְנֹז הַבָּתִּים אֲלוּ וְיַעֲשֶׂה מֵעוֹר הַמְּעֻבָּד לִשְׁמָהּ. וְנָחְלְקוּ הָאַחֲרוֹנִים אִם לְעֵצָה עַתָּה יְנִיחַ בְּבִרְכָה אוֹ בְּלֹא בְּרָכָה, וְהַבִּרְכֵי יוֹסֵף (שיורי ברכה סק"י) הִסְכִּים לְהַמְּגַן אַבְרָהָם (ס"ק נא) דְּיוֹכִל לְבָרֵךְ, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה היכא): לח (קעב) מֵעוֹר אֶחָד. וַחֲתִיכוֹת עוֹר תְּפוּרִים יַחַד, לְסֹמֶךְ עַל הַמְּגַן אַבְרָהָם אַף שֶׁהַבִּרְכֵי יוֹסֵף (שיורי ברכה סק"י) הִסְכִּים עִמּוֹ, וּדְלֹא כְּבָאוּרוֹ בְּסִימָן ל"ג סוֹף סָעִיף ג' דִּדְבָרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁמַּקֵּל בָּזֶה לְעִנְיַן לִשְׁמָהּ לְכָאוֹרָה צְרִיכִים עִיּוּן, דַּהֲלֹא הוּא עַצְמוֹ כָּתַב (פ"ג הט"ו) אִם חִפָּן עוֹבֵד גִּלּוּלִים לְהַבָּתִּים אוֹ תִּפְּרָן פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁעַשְׁיָתָן כִּכְתִיבָתָן מִפְּנֵי הַשֵּׁ"ן [וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם כֵּן הָכָא נָמֵי יִהְיֶה הָעוֹר מֵעֻבָּד לִשְׁמָהּ מִפְּנֵי הַשֵּׁ"ן], וְתַרַץ עַל זֶה דְּהָרַמְבַּ"ם אָזֵיל לְשִׁיטָתוֹ דְּלֹא מְצָרִיךְ עִבּוּד לְכָל כְּתָב שֶׁבְּקָדֻשָּׁה, שֶׁהֲרֵי בִּמְזוּזָה לֹא מְצָרִיךְ עִבּוּד אֶלָּא בְּסֵפֶר תּוֹרָה וּבִתְפִלִּין [וְכַנַּגַּת הַגְּרַ"א עִבּוּד לִשְׁמָהּ אֵינוֹ מְצָרִיךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת תְּפִלִּין בְּפֶרֶק א' (ה"א)], וְאִם כֵּן לְפִי זֶה לְפִי מַאי דַּאֲנַן פָּסְקִינַן לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ט סָעִיף ב' (וביה"ל ד"ה כל) דַּעֲשַׂיַּת הַבָּתִּים הוּא כִּכְתִיבָה מִפְּנֵי הַשֵּׁ"ן וּכְדַאֲיתָא בְּשׁוּר, וּפָסְקִינַן נָמֵי בְּיוֹרֶה דֵּעָה רפ"ח (ס"ה) לְעִנְיַן מְזוּזָה דְּלֹא כְּוָתֵיהּ דְּהָרַמְבַּ"ם, דְּאַף דְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם כָּתַב רַק דְּצָרִיכָה עִבּוּד לִשְׁמָהּ לְכִתְחִלָּה, כָּל הָאַחֲרוֹנִים חָלְקוּ עַל זֶה עַיֵּן טְשָׁ"ז שָׁם (סק"ד) עַל כָּל פָּנִים בְּלֹא בְּרָכָה, וְגַם הַגְּרַ"א כָּתַב שָׁם דְּכָל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים אַהֲרַמְבַּ"ם, אִם כֵּן לְמָּה נָקַל הָכָא דְּיֵהא מָתַר לְבָרֵךְ בְּעוֹר שֶׁאֵינוֹ מְעֻבָּד לִשְׁמָהּ, וְצַיֵּן בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן ל"א: לח * יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה בָּתִּים וְכוּ'. עַיֵּן בְּמֶגֶן אַבְרָהָם (סכ"א) דְּעַל יְדֵי תְּפִירָה לֹא חָשִׁיב כְּעוֹר אֶחָד, וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּהוּא הַדִּין דְּבוּק לְהַבַּ"ח, וּבְהַגָּהוֹת הַגְּאוֹן רַבִּי חַיִּים צָאנְזֵר כָּתַב דְּעַל יְדֵי דְּבוּק לְכוֹלֵי עָלְמָא מְהֻנֵּי, וּבְחַמֵּם סוֹפֵר שֶׁהַבַּאתִי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קעב) כָּתַב לְהַפּוּךְ, וּלְפִי מַה דְּנִמְצָא בְּאוֹר זָרוֹעַ (ח"א סי' תקלט) מֻשְׁמָע דְּשָׁנְיֵהֶן שָׁוִין וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר אַחַר כָּךְ. כָּתַב בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק נב) דְּהוּא הַדִּין הַנַּעֲשִׂים מֵעוֹר אֶחָד אֶלָּא שֶׁחוֹתְכִים מִמֶּנּוּ רְצוּעוֹת וּמִכָּל מָקוֹם בְּאֶמְצַע נִשְׁאֲרוּ מְחֻבָּרִים וְאַחַר כָּךְ שׁוּב מְחַבְּרִים הָרְצוּעוֹת יַחַד וְזֶה נַעֲשׂוּ הַבָּתִּים, לְדַעַת הַבַּ"ח פְּסוּלִים, כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים קְרוּעִים בְּכָל עֲדָדֵי הַבַּיִת, וְלִדְיֵדְיהּ הַתְּפִירָה וְהוּא הַדִּין הַדָּבָק אֵינוֹ עוֹשֶׂה חִבּוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֻמְנָם בְּפֶרִי מְגַדִּים (א"א) כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּסָעִיף קָטָן נ"ב, וְרָאוּי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל מֵעוֹר אֶחָד מִמֵּשׁ, וְדֵיעֲבַד הַסּוֹפְרִים חוֹתְכִין לְמַעְלָה וּלְמַשָּׁה מְחַבֵּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְנִרְאֶה לִי לְהָבִיא רְאָיָה לְהַסּוֹפְרִים דְּזֶה מִיקְרֵי עוֹר אֶחָד וְלֹא הֲוֵי בִּכְלַל שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זְכָרוֹנוֹת, דְּהָא כָּל חֵילֶם שֶׁל הַמַּחְמִירִים דְּסָבְרִינְהוּ אוֹ עוֹר אֶחָד הוּא לְעִיכּוּבָא הוּא מִשּׁוּם דְּאֶשְׁפָּר תְּפִלִּין דְּמֵי לְגַט וּכְגַט פָּסַק בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ק"ל סָעִיף ז' דְּהַגָּ"ה דְּדִבּוּק הוּא חֲשַׁשׁ פְּסוּל מִשּׁוּם סֵפֶר אֶחָד אָמַר רַחְמָנָא וְלֹא שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה סְפָרִים וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ, וְהַלֹּא לְעִנְיַן גִּטִּין גּוּפָא מַסֵּיק הַגְּמָרָא שָׁם (גיטין) כְּדֵף כ' עַמּוּד ב' דְּהֵיכָא דִּמְעָרָה שְׁרֵי מִשּׁוּם דְּהוּא מִיקְרֵי עֲדֵרִי סֵפֶר אֶחָד. עַל כֵּן נִרְאֶה דְּבוּקָה לְכוֹלֵי עָלְמָא וְדָקָק, וְלֹא דְּמֵי לְמָה דְּהֵבִיא בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּרֵישׁ סִימָן ל"ג (סק"ב) בְּשֵׁם הַמַּרְדְּכִי (הל' תפילין דף יא טור ג), דְּהָתָם מִירֵי שְׁנֵשְׁאַר כָּךְ בְּלֹא תִּקּוּן. וּמָצָאתִי בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה עַל אֹרַח חַיִּים בְּרֵישׁ סִימָן ל"ג (ס"א), שֶׁגַּם הוּא מְצַדֵּד כֵּן, אַף לֹא הֵבִיא הָרְאָיָה שֶׁלָּנוּ. וּלְפִי זֶה פָּשׁוּט דְּאֲפִלּוּ אִם נַעֲשָׂה נָקֵב קָטָן בְּהֶעוֹר בְּמָקוֹם הָרְצוּעָה כְּמוֹ שֶׁרְגִיל, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא אָבַד מִמֶּנּוּ שֵׁם עוֹר אֶחָד עַל יְדֵי זֶה, וַאֲפִלּוּ אִם נִתְקַלְקֵל הֶרְבֵּוּעַ עַל יְדֵי זֶה מִכָּל מָקוֹם מִהֲנֵי תִּקּוּן אַחַר כָּךְ: * מֵעוֹר אֶחָד. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קעב) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ כִּי יֵשׁ מַחְמִירִין דְּלֹא חָשִׁיב חִבּוּר, הַיְינוּ הַבַּ"ח (סכ"א), וְכֵן בְּסֵפֶר בָּאוּר מָרְדְּכִי (מהרי"ם בנעט על המרדכי ה"ק סי' תתקסא)

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קמז) שְׁבָּת כ"ח עַמּוּד ב': (קמח) פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז ס"ק כו): (קמט) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב בספר התרומה): (קנ) פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ד): (קנא) טַ"ז (ס"ק לא) וּבְתוֹסֶפֶת בָּאוּר: (קנב) בַּ"ח (סכ"ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (סנ"ו) כתב: יש מי שאומר שאין לעשות בתים מקלף אלא אם כן ישים הקלף במי קליפת עצים שמעבדין בהם עורות, וטוב לחוש לדבריו לכתחילה. **ב]** ובשו"ע הרב (סנ"ז) כתב: ויכול ג"כ לברך עליהן עד שימצא אחרים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ז שם ס"ה (ע"א) ותוספות (ד"ה תפילין) ורמב"ם בפרק ג' (ה"א) ורא"ש (הל' תפילין סי' ט) ושאר פוסקים.

* **וּבֵית אֶחָד לְשֶׁל יָד:** **לט** תְּפִלִּין בֵּין שֶׁל יָד, הַלָּכָה לְמשֶׁה מִסִּינַי (קעג) * שֶׁיִּהְיוּ מְרֻבָּעוֹת * בְּתִתְפָּרָן **וּבֶאֱלַכְסוֹנָן, דְּהַיְנוּ** (קעד) שֶׁיִּהְיוּ רְבוּעָן מְכָנָן אָרְכּוֹ כְּרָחְבּוֹ, (קעה) כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם אוֹתוֹ אֲלַכְסוֹן שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (סוכה מ.) כָּל אַמְתָּא בְּרִיבּוּעָא אַמְתָּא וּתְרֵי חוּמְשָׁא בַּאֲלַכְסוֹנָהּ. (קעו) וְצָרִיךְ לְרַבֵּעַ מָקוֹם (קעז) מוֹשָׁבָן,

בְּאוּר הֲלָכָה

ד"ה פ"ה בשני, ע"י"ש) ובתשובות רבי עקיבא איגר (מהדו"ק) סימן י"א מצדדים לומר דְּסָפֵק אִם דְּבוּק הוּא חִבּוּר, וּרְאָיָתָם הוּא מַהָא דְּפָסֵק הָרַמ"א בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ק"ל (ס"ז) בְּהַגָּ"ה בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ (ח"א סי' תשטו) לְגַבֵּי גֵּט דְּהוּא סָפֵק גְּרוּשִׁין, וּמִסְתָּמָא הוּא הַדִּין לְעִנְיָנֵנוּ. וְהִנֵּה כָּעֵת שָׁנִיתִי לְאוֹר שֶׁל הָאוֹר זָרוּעַ הַגָּדוֹל שֶׁנִּדְפַּס בְּיָמֵינוּ מָצָאתִי וְרָאִיתִי בְּסִימָן (קע"ו) [תקל"ט] (בח"א) שֶׁכָּתַב, דְּאִם כָּתַב תְּפִלִּין בִּשְׁנֵי דַּפִּין בְּעוֹר אֶחָד וַאֲפִלּוּ בִּשְׁנֵי עוֹרוֹת וְדִבְקָם יַחַד בֵּין עַל יְדֵי תְּפִירָה אוֹ דָּבָק כָּשֵׁר, וְשָׁם גַּם כֵּן הָלָא בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ הוּא, וְעַל כָּרְחֵךְ שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין גֵּט לִתְפִלִּין, וְאַחַר כָּךְ חִפַּשְׂתִּי עוֹד וּמָצָאתִי בְּסִימָן זֶה בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות כב) שֶׁמֵּבִיא הָא דְּאוֹר זָרוּעַ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, כָּתַב בְּאוֹר זָרוּעַ דְּאִם כָּתַב תְּפִלִּין בִּשְׁנֵי דַּפִּין בְּעוֹר אֶחָד וַאֲפִלּוּ בִּשְׁנֵי עוֹרוֹת וְדִבְקָם יַחַד כָּשֵׁר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְשָׁם בְּאֶבֶן הָעֵזֶר ק"ל סָעִיף ז' הָלֹא מַיְתֵי הָרַמ"א בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה שָׁלּוּ (אות ח) וְכֵן בְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ הָא דְּאוֹר זָרוּעַ לְגַבֵּי גֵּט דְּהוּא סָפֵק, וְעַל כָּרְחֵךְ דַּיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין גֵּט וּבֵין תְּפִלִּין, אוֹ דְּשָׁם מְשׁוּם חֲמִר אֶשֶׁת אִישׁ לֹא רָצָה הָאוֹר זָרוּעַ לְסָמֹךְ עַל הָרְאָיוֹת שֶׁהֵבִיא בְּסִימָן (קע"ו) [תקל"ט] שָׁם. וְגַם בְּרַשׁ"י מְגִלָּה ח' עַמּוּד ב' (ד"ה לתופרן) מְשֻׁמָּע לְכְאוֹרָה דְּמִהָנֵי תְּפִירָה בְּגִידִין בִּתְפִלִּין וּמְזוּזוֹת, וְעַל כָּרְחֵךְ לְעִנְיַן הַפָּרְשִׁיוֹת, דְּאִי לְעִנְיַן תְּפִירַת הַתְּפִלִּין גּוּפָא לְאַחַר שֶׁנִּפְתַּן הַפָּרְשִׁיוֹת בְּהֶן מַאי שְׁנֵיךְ מְזוּזָה, אַף אֶפְשָׁר דְּאוֹלֵי בְּאֻמָּת מְזוּזָה דְּנָקֵט רַשׁ"י לְאו בְּדַוְקָא הוּא. אֲכָן בְּרִיטְבָ"א שָׁם בְּמִגִּלָּה מָצָאתִי בְּהֶדְיָא שֶׁכָּתַב (ד"ה גמרא הא) דְּמִהָנֵי תְּפִירָה לִשְׁנֵי עוֹרוֹת בֵּין בִּתְפִלִּין וּבֵין בִּמְזוּזָה, וּבְוַדַּאי לֹא גָּרַע בְּעִנְיָנֵנוּ עֲשִׂיַּת הַבָּתִּים מֵהַפָּרְשִׁיוֹת גּוּפָא דְּמִהָנֵי בָּהֶם חִבּוּר, וְכִדְמוּכָח בִּבְאוּר הַגְּרָ"א, וְעַל כֵּן אַף דְּמִצִינוּ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ"ח סָעִיף ד' דְּסָתָם הַמְחַבֵּר כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פ"ה ה"א) דְּתְּפִירָה לֹא מְהָנֵי לִמְזוּזָה, **מִכָּל מָקוֹם הָעוֹשֶׂה הַבָּתִּים עַל יְדֵי תְּפִירָה אוֹ דָּבָק יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ,** הֵיְינוּ הַסֵּפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רה) שֶׁסָּיַם לְבַסּוֹף דְּרַק טוֹב וְנָכוֹן לַעֲשׂוֹת מֵעוֹר אֶחָד, וְהָאוֹר זָרוּעַ הַגְּדוֹל שֶׁהֵבִיאוּ הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה לְהַלָּכָה בְּסִימָן זֶה, וְהָרִיטְבָ"א בִּמְגִלָּה, וְגַם לְפִי חַד תַּרְוַיְיהוּ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם בְּמִנְחוֹת (לב: ד"ה דילמא). וְיוֹכֵל לִהְיוֹת דְּגַם הָרַמְבַּ"ם שֶׁסְּבִירָא לֵיהּ דְּתְּפִירָה לֹא מְהָנֵי לְפָרְשִׁיוֹת שֶׁל מְזוּזָה, מִכָּל מָקוֹם לַעֲשִׂיַּת הַבָּתִּים גַּם הוּא מוֹדֶה דְּמֶה שֶּׁמִּתְחַבְּרִים עַל יְדֵי הַתְּפִירָה לֹא מִיחֲשַׁב זֶה שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זְכָרוֹנוֹת. (הַגְּהָ"ה). וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָיָה נִרְאֶה עוֹד לוֹמַר, דְּלֹא מַצָּטָה הַתּוֹרָה בְּמֶה שֶׁאָמְרָה זְכָרוֹן אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זְכָרוֹנוֹת, רַק שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה בָּתִּים מֵאַרְבָּעָה עוֹרוֹת כָּל עוֹר וְעוֹר בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, הֵיְינוּ הַבַּיִת עִם תְּחוֹרָא שֶׁלּוֹ לְפָרָשָׁה אַחַת וְכֵן לְכָל פָּרָשָׁה וּפָרָשָׁה, דְּאָז הוּא כָּל בַּיִת וּבַיִת לְזִכָּרוֹן בִּפְנֵי עַצְמוֹ לְהָאָדָם, זֶה מַצָּטָה לָנוּ הַתּוֹרָה, וְכַנַּזְכָּר חֲזַ"ל בְּמֶה שֶׁאָמְרוּ עוֹר אֶחָד הָיְינוּ שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַבָּתִּים קְבוּעִין בְּעוֹר אֶחָד וְלֹא יֵהָא כָּל בַּיִת וּבַיִת כִּיס בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת לְשׁוֹן הַמְכִלְתָּא (מכילתא דרשב"י שמות יג ט) עַיֵּן שָׁם. אֲבָל מִן הָרִאשׁוֹנִים לֹא מַשְׁמַע כֵּן, דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ לֹא חִבְּרָן בְּתְפִירָה כָּל בַּיִת לְחַבְרוֹ רַק בְּמֶה שֶׁקָּבְעָן בְּתִתּוֹרָא אַחַת נֶחְשָׁב זְכָרוֹן אֶחָד, וְלֹא הָזַכַּר קוֹלָא זוֹ בְּשׁוּם פּוֹסֵק, וְאַדְרַבָּה בְּרַשׁ"י (מנחות לד: ד"ה בד' בתים) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים צַיֵּר כָּל אֶחָד אֹפֶן עֲשִׂיָּתוֹ מֵעוֹר אֶחָד מַמָּשׁ, שְׁמַע מִינַּהּ דְּסִבְרִירָא לְהוּ מִכַּיָּן שֶׁנִּזְכַּר בִּגְמָרָא עוֹר אֶחָד בְּעִנְיַן שֶׁיִּהְיֶה מַמָּשׁ עוֹר אֶחָד אוֹ עַל כָּל פָּנִים עַל יְדֵי תְּפִירָה לְאִידָךְ פּוֹסְקִים. עַד כָּאן הַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ פֶּרֶק י"ח דְּכֵלִים (אליהו רבה מ"ח) כָּתַב דְּמִהָנֵי תְּפִירָה לַעֲשׂוֹתוֹ חִבּוּר [וּכְסִימָן זֶה בְּבֵאוּרוֹ מְשֻׁמָּע קְצָת שֶׁהוּא נוֹטֶה לְהַחְמִיר]. וְעַיֵּן בְּקוּנְטְרֵס עַל הָרַמְבַּ"ם (פ"ב ה"א) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה וְרָיֵיתָא דְּזִגְזִין דְּהוּא בְּרִיטְבָ"א מְחֻלָּקֶת רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבָּנָן וְהֲלָכָה כְּרַבָּנָן דְּלֹא חָשִׁיב חִבּוּר, וְעַיֵּן בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב בְּהֶבְהֵת נֶכְדּוֹ (סוף הסימן) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, גַּם יֵשׁ לְדַחוֹת דְּהוּא סָתָם בְּמִתְנִיתִין וּמְחֻלֶּקֶת בִּבְרִיְיתָא וְהֲלָכָה כְּסָתָם מַתְנִיתִין, וְיֵשׁ לְעַיֵּן בָּזֶה בִּכְלָלֵי הַהֲלָכוֹת. **וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מִי שֶׁאִכְפַּת לוֹ טוֹב לְהַחְמִיר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעוֹר אֶחָד כְּדֵי לְצֵאת יְדֵי כָּל הַחֲשָׁשׁוֹת בְּמִצְוָה עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְיתָא:**

* **וּבֵית אֶחָד. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מֵעוֹר אֶחָד,** כֵּן מוֹכֵחַ מִלְּשׁוֹן הָרִי"ף (ו:) עַיֵּן שָׁם:

לט * **שֶׁיִּהְיוּ מְרֻבָּעוֹת. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק קעג) **וְהוּא מֵהַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב** (ס"ק כו). אַף לְעַנְיוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל בְּדִין זֶה, כִּי הוּא וְכוּרוֹנוֹ לִבְרָכָה הָעִתִּיק מִתְּחִלָּה דִּבְרֵי הָעוֹלַת תָּמִיד (ס"ק מט) וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ס) שֶׁכָּתְבוּ דְּבִדְלִיכָּא תְּפִלִּין אֲחֵרִים אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד כִּי אִם בְּהַתְּפִירוֹת אִם אֵינָם מְרֻבָּעוֹת אֲבָל לֹא בְּהַבָּתִּים, וְתָמֵהַּ עֲלֵיהֶם, דְּאֲפִלּוּ בְּהַתְּפִירוֹת אִם אֵינָם מְרֻבָּעוֹת טוֹב יוֹתֵר לְהָנִיחַ מִלְּבַשׁ לְגַמְרֵי מִצְוַת תְּפִלִּין, וּכְאֶמֶת פְּשׁוּט שֶׁדַּעְתָּם גַּם כֵּן הוּא דִּינִיחֵם וְיֵצֵא בָּזֶה עַל כָּל פָּנִים לְדַעַת רַשׁ"י (מנחות לה. ד"ה תפילין), עַיֵּן בְּרֹאשׁ"ש בְּהַלָּכוֹת קְטַנּוֹת (הל' תפילין סי' ט), אַף שֶׁכְּתָבוֹ הָעוֹלַת תָּמִיד לְהַמְעַיֵּן בּוֹ יִרְאֶה לְהַדְיָא דִּבְהַבָּתִּים אִם אֵינָם מְרֻבָּעִים יוּכַל לִבְרַךְ עֲלֵיהֶם, אֲבָל בִּתְפִירוֹת יְנִיחֵם בְּלֹא בְּרָכָה. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁמְּשַׁמֵּע מִלְּשׁוֹנוֹ דְּיוּכַל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. אַף לְמַעֲשֶׂה נִרְאֶה לִי דְּאֵין לִסְמֹךְ עַל זֶה לְעִנְיַן בְּרָכָה, **וְהַדִּין עִם הַיְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, אֲחֵרִי דְּדַעַת הָרַבָּה מֵהָרִאשׁוֹנִים** וְהוּא הַשְּׁמוּעָה רַבָּה (בראש"ש שם דף קכג טור ב) וְהָרִי"ף (הו"ד במרדכי וספר התרומה) [אַף הָרִי"ף לֹא אָמַר כִּי אִם בִּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְזֶהוּ רַק לְהַמְרְדָּכִי (הל' קטנות דף יא טור ג), אֲבָל בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רט) פָּרַשׁ פָּרוּשׁ אַחֵר בִּדְבָרֵי הָרִי"ף, עַיֵּן שָׁם שֶׁהִסְכִּים דְּגַם לְהָרִי"ף אֵין לְחַלֵּק בֵּין הַשֵּׁל יָד לְהַשֵּׁל רֹאשׁ] וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ג הל' א"ד) וְהָרֹאשׁ"ש (שם) וְהַסֵּפֶר הַתְּרוּמָה (שם) וְעוֹד כַּמָּה פּוֹסְקִים **דְּהַהֲלָכָה נֶאֱמְרָה גַּם לְעִנְיַן הַבָּתִּים,** וְעַיֵּן מַה שֶּׁנִּכְתַּב בְּסִמּוּךְ (בביה"ל ד"ה נחלקלק) לְעִנְיַן אִם מְקַלְקֵל קְצָת מְהֻרְבּוּעָ:

* **בְּתִתְפָּרָן.** עַיֵּן בְּפִרְי מִגְדִּים (מש"ז ס"ק לג) שֶׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן מֵחֲמַת דַּעַת רַשׁ"י (מנחות לה. ד"ה תיתורא וד"ה תפילין), וְצָרַף לָזֶה גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (שם ה"ג). וּכְאֶמֶת הַמְעַיֵּן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְצַדֵּד הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק נב) דַּחֲשׁוּבִים כְּעוֹר אֶחָד, וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת חֶתָם סוֹפֵר אוֹרַח חַיִּים סִימָן ה' שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל בְּתִתּוֹרוֹת, וְאִם הָיוּ רַק דְּבוּקוֹת בָּדָבָק מַחְמִיר שָׁם. אֲבָל בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל יד ס"ד) מַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין אִם הֵם דְּבוּקוֹת בָּדָבָק, וְכֵן מַשְׁמַע בְּאוֹר זָרוּעַ (ח"א סי' תקלט, ע"י"ש), וְכֵן נִתְפַּשֵּׁט עַתָּה הַמִּנְהָג בִּמְדִינוֹתֵינוּ. וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה רָאוּי וְנָכוֹן לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעוֹר אֶחָד מַמָּשׁ, כִּי יֵשׁ מַחְמִירִין וְסוֹבְרִין דְּלֹא מְהָנֵי בְּהֶתֵּכִיוֹת תְּפוּרוֹת יַחַד אוֹ מְדֻבָּקוֹת בָּדָבָק. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (שם) דְּעַל כָּל פָּנִים צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ הָאַרְבָּעָה בָּתִּים פְּרוּדוֹת זֶה מִזֶּה וְלֹא יִהְיוּ מְדֻבָּקִין, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂין הַסּוֹפְרִים שֶׁמְּדַבְּקִין עַל יְדֵי דָּבָק רַק שֶׁלְּמַעְלָה עוֹשִׂין סִימָנִים כְּמוֹ חָרִיץ בְּעָלְמָא, דְּצָרִיךְ עִיּוּן אִם לְהַכְשִׁיר אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, דְּמִמֵּה נַפְשָׁךְ, אִם אֲנוּ חוֹשְׁבִין עַל יְדֵי דְּבוּק עוֹר אֶחָד, אִם כֵּן אֵין לָנוּ אֶלָּא בַּיִת אַחַת וּבְתוֹכוֹ אַרְבַּע מְחִיצוֹת דְּפָסוּל, וְאִם אֵין הַדָּבָק עוֹשֶׂה עוֹר אֶחָד וְיֵשׁ כָּאן אַרְבָּעָה בָּתִּים עִם אַרְבָּעָה חֲרִיצִים דְּהַדְּבוּק כְּנִפְרָד דָּמֵי, אִם כֵּן הַתְּפִלִּין גּוּפַיְיהוּ נַעֲשׂוּ מִשְּׁתֵּי עוֹרוֹת וּפְסוּלִים. וּכְאֶמֶת טוֹב הוּא שֶׁאֲפִלּוּ הָעוֹשִׂין מֵעוֹר אֶחָד מַמָּשׁ יִהְיוּ תְּפִלִּיהֶן פְּרוּדוֹת, דְּשָׁמָּא הַדְּבוּק חִבּוּר, וְכֵן הַתְּפִלִּין שֶׁל הַגְּרָ"א הָיוּ פְּרוּדוֹת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה מעור):

לט (קעג) **שֶׁיִּהְיוּ מְרֻבָּעוֹת.** וְאִם לֹא עָשָׂה מְרֻבָּעוֹת, מַעֲכֵב בְּדִיעֲבַד [הָרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מַהִלְכוֹת תְּפִלִּין (ה"א) עַיֵּן שָׁם]. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵין לוֹ תְּפִלִּין אֲחֵרִים (קנג) יְנִיחֵם לְעֵת עַתָּה בְּלֹא בְּרָכָה, וּכְשֶׁיְּזַדְּמֵן לוֹ תְּפִלִּין אֲחֵרִים יְנִיחֵם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שיהיו): **(קעד) שֶׁיִּהְיוּ רְבוּעָן.** שֶׁל הַתְּפִירוֹת. וְנִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּצָרִיךְ לִהְיוֹת הַתְּפִירוֹת מֻרְבָּע (קעד) בֵּין לְמַעְלָה וּבֵין לְמַטָּה. וְאַף דְּלֹא בְּרִירָא לִי לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזַהֵר בָּזֶה: **(קעה) כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה וְכוּ'.** פֵּרוּשׁ, בְּרִבּוּעַ גָּמוּר (קנה) שֶׁאָרְכּוֹ כָּרְחָבּוֹ מַמָּשׁ, שֶׁצָּרוּ חֲכָמִים כָּל הַשָּׁעוּר שֶׁיֵּשׁ לוֹ יֵשׁ לוֹ בַּאֲלַכְסוֹן שְׁנֵי חֻמָּשִׁים נוֹסָף עַל אוֹתוֹ הַשָּׁעוּר, וְגַם כֵּאן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מֻרְבָּע מַמָּשׁ, אֲבָל אִם לֹא יִהְיֶה מֻרְבָּע מַמָּשׁ לֹא יִהְיֶה בְּאֲלַכְסוֹן שֶׁלּוֹ כְּשָׁעוּר שְׁנֵי חֻמָּשִׁים תּוֹסָפוֹת אֶלָּא שִׁעוּר אַחֵר. וְעַל כֵּן (קנו) יִמְדְּדֶנּוּ בְּאַרְבָּעָה קָנִים וְיֵדַע אִם הוּא מֻרְבָּע, דְּהַיְנוּ תְּחִלָּה יִמְדֹּד קָו אֶחָד בְּאָרְךְ וְקָו אֶחָד בְּרֹחַב שֶׁיִּהְיֶה שָׁוֶה, אַף שֶׁמָּא בְּאֶמְצָעוֹ שָׁוֶה וּבִצְדָדָיו מִתְמַעֵט, לָכֵן יִמְדְּדֶנּוּ עוֹד בִּשְׁנֵי קָנִים בַּאֲלַכְסוֹנוֹ שֶׁיִּהְיוּ שָׁוִים שְׁנֵי קְנֵי הָאֲלַכְסוֹן גַּם כֵּן: **(קעו) וְצָרִיךְ לְרַבֵּעַ וְכוּ'.** וְגַם זֶה הוּא מַהֲלָכָה לְמשֶׁה מִסִּינַי רֹב הַפּוֹסְקִים. וְגַם זֶה הוּא (קנו) בְּרִבּוּעַ גָּמוּר כְּמוֹ בְּהַתְּפִירָה, וְאַף (קפ) דְּמֻרְבָּע מַמָּשׁ בְּמִלְאכֶת הַבָּתִּים דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּתִכְלִית הַצְּמְצוּם הוּא כְּמַעַט מִן הַנִּמְנָע, מִכָּל מָקוֹם כָּל מָה דְּאֶפְשָׁר לוֹ לְאָדָם (קפט) לַעֲשׂוֹת בְּעִנְיָן זֶה בְּוַדַּאי חַיָּב הוּא לַעֲשׂוֹת, וְעַיֵּן בְּעִקְּרֵי דִינִים (סי' ב סי"ב): **(קעז) מוֹשָׁבָן.** וְהוּא הַתִּתּוֹרָא, דְּהֵיְינוּ שֶׁיְּחַתֵּךְ הַמַּעְבָּרְתָּא מִשְּׁנֵי צְדָדָיו כְּדֵי שֶׁיִּהְא נִכָּר רִבּוּעַ הַתִּתּוֹרָא, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף מ"ד. וְצָרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ מְאֹד עַל זֶה, כִּי כָּל זֶה מַעֲכֵב אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד. וְגַם (קפ) יֵשׁ לְהַשְׁגִּיחַ בְּעִנְיַן הַתְּפִירָה, כִּי מַחֲמַת שֶׁהַסּוֹפְרִים עוֹשִׂין נְקָבִים גְּדוֹלִים קָצַת נִמְשָׁךְ הַחוּט לְצַדָּדִין וְעַל יְדֵי זֶה אֵין הַתְּפִירוֹת שָׁווֹת בְּרִבּוּעַ, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא. וְהַתִּתּוֹרָא צְרִיכָה לִהְיוֹת מֻרְבָּע **(קפו)** בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה. **(קפז) וְצָכְשָׁו בָּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָרַבּוּ שֶׁאֵין מַשְׂגִּיחִין עַל תְּפִלֵּיהֶן שֶׁיִּהְיוּ מֻרְבָּעִין כַּדִּין, אֲפִלּוּ הַמְדַקְדְּקִין בְּמִצְוֹת יֵשׁ שֶׁאֵין מַשְׂגִּיחִין** מְצַדְּדִין לוֹמַר שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּלָל, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה מעור):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

לט (קפד) יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (ס"ק כו): **(קפה)** עַיֵּן לְקַמָּן בְּבֵית יוֹסֵף בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל כָּתַב הָרִי"ו אַכְסַנְדְּרֵנִי כֵּיצַד וְכוּ' לְעִנְיַן הַתּוֹרָה, וּמִסְתָּמָא הוּא הַדִּין לְעִנְיַן הַתְּפִירָה: **(קפו)** טַ"ז (ס"ק לג): **(קעו)** פְּרִי מְגַדִּים (משז"ו ס"ק לג): **(קעז)** הָרֹאשׁ"ש בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת בְּסֵדֶר תִּקּוּן בְּקָצָרָה (דף קכג טור ד): **(קפט)** מַצְדִּיקִים יוֹם טוֹב (בראש"ש שם סי' ט אות מ) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק נט): **(קפט)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק נג): **(קפ)** חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל יד ס"ב): **(קפפ)** בֵּית יוֹסֵף לְקַמָּן בְּשֵׁם הָרִי"ו אַכְסַנְדְּרֵנִי (ד"ה כתב הרי"ו וכו' כיצד) עַיֵּן שָׁם, **וְצָרִיךְ עִיּוּן אִם כַּוָּנָתוֹ לְעִיכּוּבָא בְּדִיעֲבַד:** **(קפצ)** מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק נד):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah